

Hvor skal det ende?

En kommentar til redaktørens bekymringer.

NAVF's Utredningsinstitutt har utarbeidet en behovsanalyse for psykologer frem til 1985. Analysen forsøker å besvare hvor mange psykologstillinger som sannsynligvis vil bli opprettet i årene som kommer. Som rimelig kan være viser analysen en ganske stor spredning mellom optimistiske og pessimistiske anslag. Etter de mest forsiktige kalkyler vil det bli en viss overproduksjon av psykologer i forhold til arbeidsmarkedets stillingstilbud. Etter optimistiske kalkyler, derimot, kan man vente at stillingstilbudet vil bli høyere enn kandidat-tallet. Det laveste stillingstilbud pr. 1985 blir anslått til 1230 og det høyeste til 2440. Disse tall må sees i forhold til at man pr. 1985 forventer at det vil være ca. 1800 personer med psykologisk yrkesutdanning.

Tidsskriftets redaktør kommenterer i nr. 3 1975 den foretatte behovsanalyse og uttrykker bekymring for et psykolog-antall på 2440 i 1985. Et så stort antall psykologer vil kunne føre til at befolkningens behov for fagpsykologisk ekspertise øker enormt, skriver han. Tallet er så stort, skriver han videre, at man må satse på de mest ressurskrevende modeller, f.eks. individualterapi til alle som trenger psykologisk hjelp, dersom man skal finne arbeid til alle.

På grunnlag av den nåværende utdanningskapasitet ved cand.psychol.-studiene i Oslo og Bergen, aldersfordelingen blant norske psykologer, forventet yrkesaktiv periode, etc. er det mulig å forutsi psykolog-bestanden i årene som kommer. Følgende omtrentlige tall er her aktuelle:

År	Bestand	År	Bestand
1975	800	1995	2.740
1980	1.270	2000	3.210
1985	1.800	2005	3.680
1990	2.270	2010	4.060

Fra og med året 2015 vil man få en tilnærmet stabilisering av bestanden hvor tilvekst og frafall balanserer hverandre. Opprettholdelse og full utnyttelse av den nåværende utdanningskapasitet over de nærmeste tiår — vil altså suksessivt føre til en psykologstand i Norge på noe i overkant av 4.000.

Siden redaktøren kommer inn på spørsmålet om hvilke yrkesmodeller som skal kunne gi arbeid til ca. 2.400 psykologer, må man ha lov til å spørre hvor det skal ende når allet omkring 1990 passerer 2.400 og deretter fortsetter å stige til det når ca. 4.000 i 2010. Er utdanningskapasiteten for stor? Vil nye yrkesmodeller og yrkesområder utvikle seg takt med det økte antall psykologer?

Man vet i dag intet sikkert om befolkningsstørrelsen i år 2000 eller 2010. Optimistiske vurderinger antyder en vekst på ca. 20 %, mens det også er blitt gjettet på en tilnærmet stagnasjon for de nærmeste 20 til 30 år. Hvis en regner med en vekst på 10 %, vil befolkningens mengde pr. psykolog reduseres fra ca. 5.000 i dag til ca. 1.000 i 2010.

Personlig tror jeg at det skulle være gode muligheter til å finne arbeid for 4.000 psykologer i Norge — men det forutsetter at både utdanningsinstitusjonene og psykologenes yrkesorganisasjon trekker opp nye yrkesprofiler som er «salgbare» på det norske marked. Det er grunn til å tro at det mer vil bli et kjøpers enn et selgers marked i årene som kommer — og at kravet om kvalitetskontroll og produktdeklarasjon etterhvert vil bli like naturlig for sosiale tjenester og tjenester som for forbruksvarer.

En viktig konklusjon: Tallene viser at det iallfall for øyeblikket er nødvendig med spesialargumenter for å begrunne en ytterligere økning av den eksisterende kandidatproduksjon.

Bjørn Christiansen